

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Análise de Experiencias Interdisciplinares		Código	652534005
Titulación	Máster Universitario en Investigación e Innovación en Didácticas Específicas para Educación Infantil			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	ComposiciónDidácticas EspecíficasDidácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación	Chao Fernandez, Rocio	Correo electrónico	rocio.chao@udc.es	
Profesorado	Chao Fernandez, Rocio	Correo electrónico	rocio.chao@udc.es	
	Díaz Caneiro, María Eugenia		eugenia.diaz.caneiro@udc.es	
	Macho Eiras, Javier		javier.macho@udc.es	
Web				
Descrición xeral				

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	E1 - Coñecer as bases teóricas do traballo interdisciplinar e identificar os seus centros de interese en contextos escolares e non escolares.
A2	E2 - Identificar e analizar criticamente propostas interdisciplinares no ámbito educativo.
A3	E3 - Deseñar, xustificar, organizar e avaliar de forma sistemática propostas interdisciplinares en distintos contextos educativos.
A9	E9 - Ensañar e avaliar formulacións de ensino disciplinares ou interdisciplinares en contextos educativos reais, e promover propostas de mellora en relación cos resultados obtidos.
A13	E13 - Analizar e valorar criticamente investigacións e proxectos de innovación en ámbitos disciplinares específicos.
A17	E17 - Seleccionar, adaptar e aplicar materiais e recursos TIC e doutra índole, para mellorar o ensino e aprendizaxe dos diferentes ámbitos disciplinares.
B1	CB6 - Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B2	CB7 - Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B3	CB8 - Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B4	CB9 - Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B5	CB10 - Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.
B6	G1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
B8	G3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
B9	G4 - Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
B11	G6 - Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
B12	G7 - Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
B13	G8 - Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C1	T1 - Capacidade de análise e síntese.

C3	T3 - Traballar de forma autónoma e con iniciativa.
C4	T4 - Traballar de forma colaborativa.
C5	T5 - Capacidade de organización e planificación en ámbitos educativos disciplinares e interdisciplinares.
C11	T11 - Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.
C12	T12 - Capacidade para comunicarse por oral e por escrito en lingua galega.
C13	T13 - Sustentabilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.

Resultados da aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título		
Coñecer os aspectos básicos da interdisciplinariedade en diversos contextos educativos.		AM1 AM9	BM1 BM2 BM3 BM11	CM1 CM3 CM4 CM5
Buscar contextos que permitan tratar a interdisciplinariedade buscando a sinerxia entre distintas materias curriculares.		AM2 AM13 AM17	BM5	
Analizar críticamente as pautas e concrecións interdisciplinares que aparecen nos currícula escolares.		AM2 AM9	BM4 BM8	
Identificar e analizar/valorar críticamente as metodoloxías docentes que mellor se axustan ao traballo interdisciplinar en cada contexto.		AM3	BM6 BM9 BM12 BM13	
Dotar ao alumnado de instrumentos para analizar e avaliar propostas de ensino interdisciplinares.		AM3 AM9		CM11 CM12 CM13

Contidos	
Temas	Subtemas
Introdución á interdisciplinariedade. Liñas básicas do traballo interdisciplinar: antecedentes, fundamentación teórica, modelos, etc.	Introdución á interdisciplinariedade. Liñas básicas do traballo interdisciplinar: antecedentes, fundamentación teórica, modelos, etc.
Centros de interés para o traballo interdisciplinar. Análise da aportación das distintas disciplinas curriculares.	Centros de interés para o traballo interdisciplinar. Análise da aportación das distintas disciplinas curriculares.
Estudo da interdisciplinariedade a través das competencias chave e estándares de aprendizaxe no currículo.	Estudo da interdisciplinariedade a través das competencias chave e estándares de aprendizaxe no currículo.
Metodoloxías máis utilizadas no traballo interdisciplinar.	Metodoloxías máis utilizadas no traballo interdisciplinar.
Análise avaliación de propostas interdisciplinares concretas.	Análise avaliación de propostas interdisciplinares concretas.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A1 A13 A17 B5 B11 B13 C3	1	20	21
Traballos tutelados	A2 A3 A9 C4 C5 C11 C12 C13	10	50	60
Discusión dirixida	A2 B1 B8 B9 C1	4	0	4
Sesión maxistral	A1 A2	5	15	20

Presentación oral	B4 B6	1	5	6
Aprendizaxe colaborativa	B2 B3 B12	1	10	11
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón o emprego de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para o análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe de ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade polo seu propio aprendizaxe. Este sistema de ensino basease en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-tutor.
Discusión dirixida	Técnica de dinámica de grupos na que os membros dun grupo discuten de forma libre, informal e espontánea sobre un tema, aínda que poden estar coordinados por un moderador.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade adoitase reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso casi exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Presentación oral	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da cal o alumnado e o profesorado interactúan dun modo ordenado, propoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.
Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicación, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe de ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade polo seu propio aprendizaxe. Este sistema de ensino basease en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-tutor.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Presentación oral	B4 B6	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da cal o alumnado e o profesorado interactúan dun modo ordenado, propoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.	30

Aprendizaxe colaborativa	B2 B3 B12	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicación, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.	10
Análise de fontes documentais	A1 A13 A17 B5 B11 B13 C3	Técnica metodolóxica que supón o emprego de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para o análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.	20
Traballos tutelados	A2 A3 A9 C4 C5 C11 C12 C13	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe de "cómo facer as cousas?". Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade polo seu propio aprendizaxe. Este sistema de ensino basease en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor. As características propias do traballo explicaranse no transcurso das clases.	40

Observacións avaliación

Para aprobar a asignatura é necesario aprobar cada un dos apartados anteriores. No caso contrario non se fai media. A asistencia ás clases presenciais é obrigatoria. O alumnado, individualmente ou en pequeno grupo (como máximo 2/3 alumnos/as) entregará, unha vez rematadas as clases presenciais, o traballo realizado.

Se o estudante non chega a unha asistencia do 80% das clases presenciais; deberá ser avaliado, ademáis de polo mesmo que todo o alumnado, por unha proba individual. Neste caso, os ítems da avaliación e o traballo terán unha ponderación do 50%, esixíndose en cada unha delas unha nota igual ou superior a 5 sobre 10. Como consideración xeral, terase especialmente en conta, tanto nos exames como nos traballos, as deficiencias ortográficas de puntuación e acentuación, así como unha redacción inconexa ou inadecuada, deficiente presentación, excesivo número de tachaduras, etc. Todo elo suporá a redución de puntos sobre a nota obtida. En caso de que a/o profesor detecte plaxio nalgún traballo, suporá un 0 na cualificación. No caso de reiteración, darase traslado á Comisión Académica para a toma de medidas oportunas. Farase especial fincapé no cuidado do medio ambiente en pro dunha educación e sociedade sostible. Os traballos serán enviados exclusivamente telemáticamente, e de non ser posible, nos documentos impresos non se empregarán plásticos, elixirase a impresión a dobre cara e papel reciclado, evitando imprimir borradores. Débese facer un uso sustentábel dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais. Para elo, sempre que sexa posible na elaboración dos traballos empregarase material de reciclaxe e evitarse o emprego de materiais de plástico na entrega dos mesmos.

Bibliografía básica

- Algás, P. et al. (2010). Los proyectos de trabajo en el aula: reflexiones y experiencias prácticas. . Barcelona: Graó.
- Arbonés, J. y Milrud, P. (2001). La armonía es numérica. Música y matemáticas. . España: RBA.
- Arias Correa, A. et al. (2009). O traballo por proxectos en Infantil, Primaria e Secundaria. . Santiago de Compostela: Xunta de Galicia
- Chao-Fernández, R.; Mato-Vázquez, D. y Chao-Fernández, A. (2015). Actividades interdisciplinares de Matemáticas y Música para Educación Infantil. Revista de estudios e Investigación en Psicología y Educación.
- Chao-Fernández, R.; Mato-Vázquez, D. y L-Chao, A.M. (2015). ¿Se trabajan de forma interdisciplinar Música y Matemáticas en Educación Infantil? . Educação e Pesquisa 41 (4), 1009-1022.
- Chao-Fernández, R., Mato-Vázquez, D. (2017). Las relaciones y los beneficios de la conexión entre música y lógica-matemática en Educación infantil. Madrid: la Muralla
- Chen, W., Cone, T.P., Cone, S.L. (2007). A collaborative approach to developing an interdisciplinary unit. Journal of Teaching in Physical Education. Journal of Teaching in Physical Education, 26 (2), 103-124.
- Díaz Lucea, J. (2010). Educación física e interdisciplinariedad, una relación cada vez más necesaria. . Tándem: Didáctica de la Educación Física, 33, 7-21.
- Díez Navarro, C. (1995). La oreja verde de la escuela. Trabajo por proyectos y vida cotidiana en la escuela infantil.. Madrid: Ed. de la Torre.
- Escobar Martínez, M. D (2012). Literatura y Música. Propuestas interdisciplinares para Educación Secundaria. Murcia: Consejería de Educación, Universidade y Empleo.
- Fernández-Carrión, M. (2011). Música y Matemáticas: La Armonía de los Números.
<http://recursostic.educacion.es/artes/>
- García, E. R., Cervantes, C. T. y de la Torre Navarro, E (2012). Trans)formar docentes, (trans)formar personas. Una experiencia interdisciplinar para democratizar el aula universitaria. Estudios Pedagógicos, 38 (ESPECIAL), 347-370.
- Gómez González, F. J. (2016). ¿El mito de la ciencia interdisciplinar? : obstáculos y propuestas de cooperación entre disciplinas.. Madrid: Los Libros de la Catarata
- Gutiérrez Ferrer, M. L. (2001). Las excursiones escolares y la interdisciplinariedad en ciencias sociales.. Iber: Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia, 27, 113-120.
- Hernández, F. (2002). Los proyectos de trabajo. Mapa para navegantes en mares de incertidumbre. . Cuadernos de Pedagogía, 310, 78-82.
- Juanola, R. (2011). La investigación didáctica: hacia la interdisciplinariedad y la cooperación. . Educatio Siglo XXI, 29(1), 233-262
- Liern, V., Queralt, T. (2008). Música y Matemáticas: La Armonía de los Números. Badajoz, Servicio de publicaciones de la FESPM.
- Majó Masferrer, F.; Baqueró Alos, M. (2014). Ocho ideas clave. Los proyectos interdisciplinarios. Barcelona. Graó
- Mato-Vázquez, D.; Chao-Fernández, R. y Chao-Fernández, A (2017). O Piano matemático. Revista de estudios e Investigación en Psicología y Educación.
- Méndez, A. y Fernández-Río, J. (2010). Los juegos tradicionales infantiles: un marco privilegiado para el trabajo interdisciplinar y competencial.. Tándem. Didáctica de la Educación Física, 33, 67-76.
- Miralles Martínez, P., Rivero Gracia, P (2012). Propuestas de innovación para la enseñanza de la historia en Educación Infantil. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 15/1, 81-90.
- Monge, J.J. y Portillo, R. (1996). La formación del profesorado desde una perspectiva interdisciplinar retos ante el siglo XXI. . Santander: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cantabria.
- Otero Saborido, F. M. (2010). Proyecto globalizador en un centro educativo. Educación Física interdisciplinar: juegos olímpicos en la antigua Grecia. . Tándem: Didáctica de la Educación Física, 33, 36-45.
- Pérez Aldegue, S. y Leganés Lavall, E. N. (2012). La Música como herramienta interdisciplinar: un análisis cuantitativo en el aula de Lengua Extranjera de Primaria. Revista de Investigación en Educación, 10 (1), 127-143.
- Prats Cuevas, J. (2000). Disciplinas e interdisciplinariedad. El espacio relacional y polivalente de los contenidos de la didáctica de las ciencias sociales.. Iber: Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia, 24, 7-18.
- Quiles Cabrera, M. C. (2012). Entre pinceles y libros : textos para un enfoque intertextual e interdisciplinar en el aula de lengua . Álabe, 6. Recuperado de <http://revistaalabe.com/index/alabe/article/view/115/104>

- Purcell Cone, T., Werner, P. y Cone, S. (2009). Interdisciplinary Elementary Physical Education-2nd Edition . Champaign: Human Kinetics
 - Villacañas, L. (2013). Una didáctica interdisciplinar de la literatura infantil en inglés. Didáctica. Lengua y Literatura 25, 353-373.
 - Quiles Cabrera, M. C. (2008). Textos con música: cómo desarrollar las habilidades comunicativas desde una perspectiva interdisciplinar. . Glosas Didácticas. Revista Electrónica Internacional 17.
 - Román-García, S.; Mato-Vázquez, D. & Chao-Fernández, R. (2016). La escuela infantil del siglo XXI: ¿interdisciplinariedad en el aula?. Madrid: McGraw Hill Education
 - Da Silva Santos, A. (2016). Literatura de cordel e interdisciplinariedade: rumos da literatura popular. . Revista de Estudos Linguísticos, Literários, Culturais e da Contemporaneidade 18b, 44-50.
- Esta bibliografía poderá ampliarse no transcurso da materia.

Bibliografía complementaria	
-----------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías